

Asia: VN/19773/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne määritelmistä (lääkemääräyslaki 3 §). Ovatko muutokset reseptikeskuksen ja valtakunnallisen lääkityslistan määritelmiin ymmärrettävät ja tarkoituksenmukaiset?

-

2. Huomionne reseptikeskukseen ehdotetuista uusista tietosisällöistä. Ovatko uudet tietosisällöt tarpeellisia ja miten niitä tulisi priorisoida?

-

3. Huomionne apteekin tiedonsaantioikeudesta (lääkemääräyslaki 11 §). Jos apteekin tiedonsaantioikeutta valtakunnallisen lääkityslistan tiedoista tulisi mielestänne muuttaa, miten sitä tulisi muuttaa?

-

4. Huomionne ehdotetuista muutoksista lääkemääräyslain 13 §:n 1 ja 2 momentteihin.

-

5. Huomionne poikkeuksista potilaan kielto-oikeuteen (lääkemääräyslaki 13 § 3 mom.). Ovatko ehdotetut kaksi uutta poikkeusta potilaan oikeuteen tietojensa luovuttamisen kieltämisessä perusteltavissa?

-

6. Huomionne lääkesopimusten hallinnan ylläpidon siirrosta (lääkelaki 55 b §) Lääkesopimusten hallinnan ylläpidon siirtoa esitetään Suomen Apteekkariliitolta Kelan Kanta-palveluihin. Mitä hallinnan siirrossa tulisi ottaa huomioon ja miten sen tulisi käytännössä tapahtua?

-

7. Muut huomionne apteekkisopimuksenmenettelyn muuttamisesta lääkesopimukseksi.

-

8. Huomionne potilaskohtaisia erityislupia koskevasta lääkemääräysten laatimistavan muutoksesta sähköiseksi (lääkemääräyslaki 5 § 2 mom.).

-

9. Huomionne sosiaalihuollon palveluntajien tiedonsaantioikeudesta Kanta-lääkityslistan tietoihin (asiakastietolaki 102 § 1 mom.).

-

10. Vapaamuotoiset lausumat hallituksen esityksen luonnoksesta.

Kuluttajaliitto ry (jäljempänä Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa sosiaali- ja terveysministeriölle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin lääkelakiin liittyen seuraavat huomiot:

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi sähköisestä lääkemääräyksestä annettua lakia, lääkelakia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettua lakia. Lääkelain 55 b §:n mukaista hoitavan lääkärin ja potilaan välistä apteekkisopimusta, jolla potilas sitoutuu hankkimaan sopimuksessa sovitut, yleensä pääasiassa keskushermostoon vaikuttavat lääkkeet (pkv-lääkkeet) tai huumausainelääkkeet, yhdestä apteekista, muutettaisiin. Jatkossa sopimus olisi terveydenhuollon yksikön ja potilaan välinen sopimus eikä toimittaminen olisi sidottu yhteen apteekkiin. Sopimuksen nimi ehdotetaan muutettavaksi lääkesopimukseksi.

Kuluttajaliitto kannattaa apteekkisopimuksen muuttamista lääkesopimukseksi. Muutoksen tarkoituksena on keskittää lääkkeen määrääminen pääsääntöisesti yhteen hoitoyksikköön, josta olisi mahdollista kuitenkin edelleen tarvittaessa nimetä tietyt lääkärit. Sopimuksen mukaiset lääkkeet voisi noutaa mistä tahansa apteekista, jollei lääkkeen toimittamisen rajoittaminen vain yhteen tai muutamaan apteekkiin olisi perusteltua. Muutos helpottaa niitä potilaita, jotka hyötyvät sopimukseen sitoutumisesta lääkehoitonsa onnistumisen tueksi mutta joiden asioinnin rajoittaminen tiettyyn apteekkiin ei ole perusteltua. Lisäksi kuluttajat arvostavat yleisesti palvelujen helppoa saatavuutta, mitä edistää mahdollisuus valita vapaammin tilanteeseen kulloinkin sopivin apteekki.

Uudet lääkesopimukset voisivat koskea myös muita kuin pkv- tai huumausainelääkkeitä, eikä niiden käyttäminen rajoittuisi vain vieroitus- ja korvaushoitoihin (esitysluonnos, s. 36). Lääkesopimuksella tarkoitettaisiin potilaan ja häntä hoitavan hoitoyksikön välistä sopimusta. Ensisijainen tarkoitus olisi keskittää lääkkeen määrääminen yhteen tai muutamaan hoitoyksikköön ja tarvittaessa sen nimettyihin lääkäreihin (esitysluonnos, s. 39). Kuluttajaliiton näkemyksen mukaan muutos on kannatettava. Terveydenhuollossa potilaan valinnanvapaus, suuri määrä erilaisia hoitoyksiköitä ja tietojen käytön hallinnan kysymykset, joista potilaat ovat Kuluttajaliiton kokemuksen mukaan kiinnostuneita, tarvitsevat potilaan suojaksi tämän kaltaista sopimuskäytäntöä, joka voi auttaa potilasta keskittämään tietyn hoidon jatkumaan tietyssä paikassa ja lääkäriä kontrolloimaan lääkehoidon asianmukaista ja turvallista toteutumista tarpeelliseksi arvioimallaan tavalla.

Kuluttajaliitto huomauttaa kuitenkin, että ehdotetussa lääkelain 55 b §:n 2 momentin muutoksessa ei näy riittävällä tavalla sopimuksen muuttunut, lääkkeen määräämisen keskittämistä koskeva merkityssisältö. Säännös ehdotetussa sanamuodossaan heijastaa edelleen sopimuksen tarkoitusta lääkkeiden noutopaikkaa rajaavana instrumenttina. Kuluttajaliitto ehdottaa ensinnäkin pisteen lisäämistä säännöksen ensimmäisen lauseen perään: "Lääkesopimuksella tarkoitetaan sopimusta, joka solmitaan potilaan ja tietyn terveydenhuollon yksikön välillä." Lisäksi jotta muutos ei jää vain lain kirjaimen tasolle, se on syytä avata riittävän yksityiskohtaisesti niin säännöksessä kuin säännöskohtaisissa perusteluissakin.

11. Huomionne tämän hallituksen esityksen luonnoksen suhteesta EHDS-asetuksen kansallista täytäntöönpanoa koskevaan hallituksen esityksen luonnokseen (VN/22944/2024). ([Lausunto - Lausuntopalvelu](#))

-

Ylikarhu Ella
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf